

จากการระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่สัตว์ปีกหรือไข้หวัดนกในรอบแรกตั้งแต่ต้นถึงกลางปี 2547 ส่งผลให้ผู้เลี้ยงไก่ไข่ต้องปรับมาตรฐานฟาร์มตามมาตรการป้องกันโรคไข้หวัดนกของกรมปศุสัตว์ ซึ่งอาจมีผลทำให้เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ใน จ.เชียงใหม่ ที่เป็นผู้เลี้ยงอิสระรายย่อยและรายขนาดกลาง จำนวนมากได้รับผลกระทบและต้องหยุดเลี้ยง การศึกษาในครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบและความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ใน จ.เชียงใหม่ ต่อโรคไข้หวัดนกและเพื่อวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการปรับเปลี่ยนโรงเรือนจากแบบเปิดไปเป็นแบบปิด โดยแบ่งการสำรวจเป็น 2 ชุด คือ 1) ใช้แบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลทางด้านการผลิต และความคิดเห็นเกี่ยวกับโรคไข้หวัดนก โดยสัมภาษณ์เกษตรกรจำนวน 69 ราย ในช่วงเดือนกรกฎาคม 2547 – กรกฎาคม 2548 2) แบบสอบถามเพื่อวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตและผลกำไรจากการปรับเปลี่ยนโรงเรือนภายหลังจากการใช้มาตรการควบคุมโรคไข้หวัดนก โดยใช้ข้อมูลของปี 2548 จากการสัมภาษณ์เกษตรกรจำนวน 12 ราย นอกจากนี้ยังได้ใช้ข้อมูลของทางราชการและรายงานอื่นประกอบด้วย ผลปรากฏว่า ผลผลิตไข่ไก่ทั้งประเทศช่วงหลังพบไข้หวัดนก (ปี 2547 vs. 2546) มีปริมาณลดลง 25.9% ส่วนใน จ.เชียงใหม่ ลดลง 24.7% ทั้งนี้เพราะได้ทำลายแม่ไก่ตามมาตรการของภาครัฐจำนวนมากถึง 17 ล้านตัว (หรือเท่ากับ 41% ของไข่ไก่ทั้งประเทศ) เป็นผลให้มีการนำเข้าไก่พ่อแม่พันธุ์เพิ่มขึ้น 179.0% เมื่อสำรวจข้อมูลจากผู้เลี้ยงไก่ไข่ใน จ.เชียงใหม่ พบว่า ฟาร์มที่ถูกทำลายเนื่องจากอยู่ในรัศมี 5 กม. มีถึง 56 ฟาร์ม แต่มีเพียง 3 ฟาร์มเท่านั้นที่มีไก่ป่วยตาย จากมาตรการควบคุมโรคด้วยการทำลายไก่และกำหนดให้หยุดเลี้ยงเป็นระยะเวลา 90 วัน มีผลทำให้เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ร้อยละ 71.0% ของกลุ่มตัวอย่างมีรายได้ลดลง เมื่อถามถึงความคิดเห็นต่อโรคไข้หวัดนก ส่วนใหญ่ต้องการทำวัคซีนเพื่อป้องกันโรค (41 ราย; 59.4%) ไม่เห็นด้วยกับการทำลายสัตว์ปีก (55 ราย; 94.2%) ไม่เชื่อว่าบริโภคสัตว์ปีกแล้วทำให้เกิดโรค (41 ราย; 59.4%) และยังคงบริโภคตามปกติ (45 ราย; 65.2%) ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มที่มีความเห็นตรงกันข้ามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.01$) สำหรับข้อกำหนดของภาครัฐที่จะให้ปรับเปลี่ยนโรงเรือนเป็นระบบปิดนั้น ร้อยละ 76.3% ระบุว่าปฏิบัติไม่ได้ ทำให้ต้องทิ้งโรงเรือนไว้เฉยๆ (50 ราย; 84.7%) และต้องการเปลี่ยนไปทำอาชีพใหม่ เช่น เลี้ยงสุกร และ โค (10.0% ของกลุ่มตัวอย่าง)

เมื่อพิจารณาด้านต้นทุนการผลิต ค่าใช้จ่าย และผลกำไร โดยใช้ข้อมูลการผลิตเฉลี่ยในปี 2548 (หลังเกิดโรค) เทียบกับปี 2546 (ก่อนเกิดโรค) ผลปรากฏว่า ต้นทุนการผลิตมีค่าสูงขึ้น 21.7% (545.33 vs. 448.18 บาท/ตัว) ซึ่งเป็นไปตามภาวะเศรษฐกิจและค่าเงินเฟ้อ แต่อย่างไรก็ดี ค่าใช้จ่ายประเภทยาป้องกันและควบคุมโรค มีปริมาณสูงขึ้นอย่างชัดเจน (28.3%) ทั้งนี้เพราะความเข้มงวดต่อระบบการป้องกันและควบคุมโรค สำหรับการเปรียบเทียบผลการปรับเปลี่ยนสภาพโรงเรือนนั้น ปรากฏว่า การเปลี่ยนจากโรงเรือนเปิดไปเป็นโรงเรือนปิด ทำให้ต้นทุนการผลิตไข่ไก่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญยิ่ง (505.87 vs. 487.64 บาท/ตัว; $P < 0.01$) แต่กลับไม่พบความแตกต่างของผลกำไรจากโรงเรือนทั้งสองประเภท (ได้กำไร 0.02 - 0.03 บาท/ฟอง) ผลการสำรวจข้างต้นสรุปได้ว่า การใช้มาตรการโดยกำหนดให้ผู้เลี้ยงไก่ไข่ต้องปรับมาตรฐานฟาร์ม ตามเงื่อนไขของแหล่งเงินทุนจากโรงเรือนเปิดไปเป็นแบบปิด อาจเป็นอุปสรรคต่อเกษตรกรรายย่อยที่ไม่มีหลักทรัพย์เพียงพอ และไม่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าวได้ จำเป็นต้องออกจากระบบการผลิตสัตว์ปีกของประเทศ ไทย

The outbreak of Avian Influenza or Bird Flu epidemic during early to mid year 2004 forced layer producers to improve their farms condition according to the biosecurity measures launched by the Department of Livestock Development. This policy may affect many freelance small and medium poultry producer. Therefore the objectives of this study were to investigate this effect on layer farmers in Chiang Mai and their perspective on the disease. In addition, the feasibility of changing from open house (conventional) to close house (evaporative cooling) system was also analyzed. Two types of questionnaires were used. The first one, concerning about production data and the opinion on Avian Flu epidemic was applied to 69 farmers during July 2004-July 2005. The second one, concerning about the investment and the profit gained from the system adjustment in year 2005, was applied to 12 farmers. In addition the data from government and private sectors as well as from reports were compiled. It was found that egg production of the whole country and in Chiang Mai in year 2004, compared to 2003, decreased by 25.9 and 24.7%, respectively. It was due to the exterminating of 17 million layers (41% of the whole population). Thus led to the high import of parent stock (increased by 179.0%). According to the survey data in Chiang Mai, poultry in 56 farms were demolished due to the 5 km. radius regulation, while the suspected death birds were found only in 3 farms. The measure of disease control by demolishing of poultry and prohibiting the owners to stop raising a new lot for at least 90 days decreased the income of 71.0% of the surveyed group.

Concerning about the opinion on this disease, 59.4% (41 farmers) would like to use vaccine, 94.2% (55 farmers) were disagree with the demolishing policy, 59.4% (41 farmers) did not believe that poultry consumption would cause disease infection while 65.2% (45 farmers) kept on consuming poultry meat and its product. These data were significantly different from the opposite opinions ($P < 0.01$).

Regarding the change of farm system, 76.3% of farmers could not do it. Therefore 84.7% (50 farmers) had to leave their barn empty, while 10% changed to other kinds of animals (swine and cattle).

The investment cost in year 2005 (after disease outbreak) was 21.7% higher than year 2003 (before the outbreak; 545.33 vs. 448.18 Baht/hen) due to the inflation rate. However the investment on medicine and biosecurity control increased remarkably (28.3%). Changing farm from open to close house system required significantly higher investment (505.87 vs. 487.64 Baht/hen, $P < 0.01$). However, there was no different on profit between both systems (0.02 – 0.03 Baht/egg). These results indicated that the measure on farm improvement from open to close house system may force those farmers, who lack of budget, to quit from poultry business in Thailand.